

انسانی شاخصهای توسعه

در يك دهه اخير رويکرد انساني به مقوله توسعه (بدليل اهميت نقش عامل انساني در فرآيند توسعه) نقش ويژه‌هاي در تحليلهاي مربوط به رشد و توسعه ايفا نموده است. عناصر ضروري در رشد شاخص توسعه انساني چهار عامل برابري، پايداري، بهرهوري و توانمند سازي افراد جامعه ميباشد كه بر سه بعد توسعه اجتماعي، توسعه اقتصادي، توسعه فرهنگي و سياسي استوار است. شعار توسعه انساني از سال ۲۰۰۱، توسعه انساني بر محور تأمين حقوق انساني ميباشد كه ميتواند در ايجاد انگيزه، مشاركت و توزيع مسؤليتها بين آحاد مردم در پايان بخشيدن به فقر نقش ويژه‌هاي ايفا نمايد.

براساس گزارش توسعه انساني سازمان ملل متحد در سال ۲۰۰۳، شاخص توسعه انساني در ايران در سال ۲۰۰۱ معادل ۰/۷۲۱ و رتبه ايران در ميان ۱۷۵ کشور جهان در جايگاه ۱۰۶ قرار دارد. در خلال ۲۵ سال گذشته شاخص توسعه انساني در ايران از ۰/۵۶۲ به ۰/۷۱۹ رسیده و متوسط نرخ رشد سالانه آن ۰/۹۵ درصد بوده است. ولي متأسفانه رتبه ايران از ۹۰ در سال ۱۹۹۹ به ۱۰۶ در سال ۲۰۰۱ تنزل يافته است.

جدول ۱- شاخصهای توسعه انسانی ایران بر حسب اجزای تشکیل دهنده آن

رتبه	شاخص توسعه انساني	شاخص اميد زندگي	شاخص آموزش	شاخص توليد ناخالص ملي	سال
۹۰	۰/۷۲۳	۰/۷۶	۰/۷۳۹	۰/۶۷۱	۱۳۷۸(۱۹۹۹)
۹۸	۰/۷۲۵	۰/۷۶۷	۰/۷۲۹	۰/۶۸	۱۳۷۹(۲۰۰۰)
۱۰۶	(۰/۷۳۷*)۰/۷۲۱	۰/۷۶*	۰/۷۷	۰/۶۸۷*	۱۳۸۰(۲۰۰۱)
-	۰/۷۱۹	-	-	-	۱۳۸۱(۲۰۰۲)

گزارش توسعه انساني سازمان ملل متحد طی سالهای مختلف

* مقادير شاخص براساس محاسبه شاخص در سازمان مديريت و برنامه‌ريزي ميباشد. براساس شاخص توسعه انساني، ايران از نظر توسعه انساني داراي توسعه انساني متوسط است. کشورهایی که شاخص توسعه انساني آنها از ۰/۸ بالاتر است کشورهای داراي توسعه انساني بالا هستند. کشور نروژ از نظر رتبه انساني با دارا بودن ضريب ۰/۹۴۴ داراي رتبه اول، آمريکا رتبه هفتم و انگليس در رتبه سيزدهم قرار دارد. از نظر آماری در سال ۲۰۰۱ تعداد ۵۵ کشور معادل ۳۱/۴ درصد داراي توسعه انساني سطح بالا، ۸۶ کشور معادل ۴۹/۲ درصد داراي توسعه انساني سطح متوسط و ۳۴ کشور معادل ۱۹/۴ درصد داراي سطح پايين توسعه هستند.

جدول ۲- فراواني کشورها بر حسب سطوح شاخص توسعه انسانی

دامنه شاخص		درصد		تعداد		سطوح توسعه انساني
۲۰۰۱	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۰	
-۰/۹۴۴	-۰/۹۴۲	۳۱/۴	۳۰/۶	۵۵	۵۳	توسعه انساني سطح بالا
۰/۸	۰/۸	۴۹/۲	۴۸/۶	۸۶	۸۴	توسعه انساني سطح متوسط
-۰/۴۹۹	-۰/۵۰۶	۱۹/۴	۲۰/۸	۳۴	۳۶	توسعه انساني سطح پايين
۰/۲۷۵	۰/۲۷۵	۱۰۰	۱۰۰	۱۷۵	۱۷۳	جمع کل
-۰/۹۴۴	-۰/۹۴۲					
۰/۲۷۵	۰/۲۷۵					

گزارش توسعه انساني سازمان ملل متحد در سال ۲۰۰۳